

קידום מיזם מורשת לציון 100 שנים לנפילת מחתרת ניל"י

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת ממשלה מספר 1412 מיום 21.2.2010 בדבר העצמת תשתיות מורשת לאומית, והחלטת ממשלה מס' 46 מיום 31.5.2015, שבה הועבר שטח הפעולה בענין "התכנית להעצמת תשתיות מורשת לאומית" ממשרד ראש הממשלה למשרד ירושלים ומורשת; בהמשך להחלטת ועדת ההיגוי של אגף מורשת מיום 6.8.2017 שעניינה אישור מיזם המורשת במוזיאון ניל"י בבית אהרונסון בזכרון יעקב ובחוות הנסיונות בעתלית (להלן – המיזם); בהתאם ל"נוהל החריגים" של אגף מורשת ולקראת ציון מאה שנה לנפילת מחתרת ניל"י – "נצח ישראל לא ישקר" - ביום 19.10.17, כדלקמן:

1. להנחות את משרד ירושלים ומורשת לקדם את ביצוע המיזם והעבודות לפיתוח האתרים במסגרתו במטרה להשלימן בתוך כשנתיים, לקראת ציון מאה שנה למותו של אהרן אהרנסון (מאי 2019).
2. לצורך יישום החלטה זו יוקצה סכום של 10 מלש"ח, שיאוגם במשרד ירושלים ומורשת, כדלהלן:

2019	2018	2017	
1 מלש"ח	1 מלש"ח	1 מלש"ח	משרד ירושלים ומורשת
1 מלש"ח	1 מלש"ח	1 מלש"ח	משרד השיכון
	1 מלש"ח	1 מלש"ח	משרד ראש הממשלה
	1 מלש"ח	1 מלש"ח	משרד התיירות
2 מלש"ח	4 מלש"ח	4 מלש"ח	סה"כ

3. ביצוע המיזם, כאמור בסעיפים 1 ו-2 לעיל ייעשה בהתאם ובכפוף לנהלי האגף, לרבות נוהל החריגים של האגף, לדיני המכרזים ולכל דין.

דברי הסבר

רקע כללי:

1. ביום 19.10.17 יתקיים טקס בבית אהרנסון שבזיכרון יעקב, במלאת 100 שנה לנפילת מחתרת ניל"י ולמותה של שרה אהרנסון. מפעלם האדיר של אהרן אהרנסון וחברי מחתרת ניל"י הונצח עד כה בידי קרן אהרנסון בלבד, אשר הקימה בשנת 1951 את מוזיאון ניל"י בזיכרון יעקב לצד בתי המשפחה המקוריים, ובחווות הניסיונות בעתלית ששימשה כמחנה לנוער כמה עשורים.
2. משרד ירושלים ומורשת ביחד עם קרן אהרנסון והמועצה לשימור אתרי מורשת, מקדמים מיזם לשימור המבנים ההיסטוריים בשני האתרים, טיפול במוצגים האותנטיים וכן חידוש ושדרוג התצוגה בשני המתחמים.
3. בשלוש השנים האחרונות הושקעו 6.5 מיליון ₪ מכספי קרן אהרנסון ותורמים בביצוע חלקי של עבודות שימור, רסטורציה והנגשה במיזם, ובמקביל קודם תכנון מפורט לביצוע של התצוגות חדשות המציגות את הסיפור ההיסטורי כל אחד באתרו באופן משלים.
- במתחם בתי המשפחה והמוזיאון בזיכרון יעקב יודגש סיפורה של מחתרת ניל"י, הרקע להקמתה, החברים בה ותרומתה המשמעותית לתבוסת האימפריה העות'מאנית.
- בחווות הניסיונות בעתלית יוצגו הנושאים המשלימים לפעילותו יוצאת הדופן של אהרן אהרנסון החקלאי והמדען הציוני פורץ הדרך, שהניח את הבסיס לקשרי ישראל ארה"ב, והיה למדינאי שהתווה בפועל את גבולות המדינה בתום מלחמת העולם הראשונה.
4. בחודש מאי 2016 פרסם אגף מורשת במשרד ירושלים (להלן – האגף) קול קורא אשר הזמין גופים המבקשים לשדרג לפתח ולהעצים נכסי מורשת לאומית, להגיש בקשה להיכלל בפעילות האגף. לצורך קביעת העקרונות המנחים וכן דירוג הנכסים המיועדים להיכלל במסגרת פעילות האגף, הסתייע האגף בצוות מומחים רב תחומי, אשר השלים את מלאכת המיון והדירוג והגיש לאחרונה את המלצותיו. המלצות הצוות הובאו לאישורה של ועדת ההיגוי הבינמשרדית המלווה את פעילות האגף ביום 6.8.2017.
5. ביום 6.8.2017 אישרה ועדת ההיגוי של האגף השקעה במיזם בגובה 3 מלש"ח. התקציב שהתבקש במסגרת הפניה שהוגשה במסגרת הקול הקורא עמד על 14 מלש"ח. ועדת ההיגוי אישרה תוכנית עבודה בהיקף 10 מלש"ח, כאשר 3 מלש"ח מתוכם יוקצו מתקציב אגף מורשת, כאמור, ובתנאי שיושג מימון משלים בהיקף של 7 מלש"ח ממקורות אחרים.
6. במסגרת נהלי העבודה של אגף מורשת קיים נוהל חריגים שלפיו, בין השאר, לרגל ציון שנת היובל/ יובלות שנים לאירוע היסטורי מכונן שהתחולל באחד ממיזמי המורשת או שקשור אליו, רשאי אגף מורשת להציע החלטת ממשלה לאיגום משאבים ממשרדי ממשלה שונים לטובת פיתוח מיזם המורשת מעבר להשקעה הכספית שאושרה על ידי האגף, בהתאם לנהליו.

7. במקרה שלפנינו מדובר במיזם מורשת הנכנס, על פני הדברים לגדרי החרוג ולפיכך ניתן לאשר החלטה כמוצע, ביחס אליו, בכפוף לעמידה בכל תנאי הנוהל.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

תקציב כולל בסך של 10 מלש"ח לשנים 2017-2019

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר השיכון – תומך

שר התיירות- תומך

שר האוצר- תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 1412 מיום 21.2.10

החלטה מספר 46 מיום 31.5.15

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

סיווגים

ראשי: ביצועי (1)

משני: תרבות, סמלים וטקסים (8)

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר ירושלים ומורשת

כ"ג בתשרי התשע"ח
13 באוקטובר 2017

היועצת המשפטית

ירושלים, כ' תשרי התשע"ח

10 באוקטובר 2017

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: קידום מיזם מורשת לציון 100 שנים לנפילת מחתרת ניל"י

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

1. בהחלטת ממשלה מס' 1412 מיום 21.2.2010 אישרה הממשלה תכנית רב שנתית בת שש שנים לשיקום והעצמת תשתיות מורשת לאומית, שבמסגרתה יבוצעו פעולות לשיקום והעצמת תשתיות מורשת לאומיות.
2. בהחלטת ממשלה מס' 46 מיום 31.5.2015 הקימה הממשלה את משרד ירושלים ומורשת ובין היתר, העבירה ממשרד ראש הממשלה למשרד ירושלים ומורשת את שטח הפעולה "התכנית להעצמת תשתיות מורשת לאומית".
3. במסגרת פעילות אגף מורשת (להלן – האגף), ובהתאם לנהליו, ביום 6.8.17 אישרה ועדת ההיגוי הבינמשרדית של אגף מורשת השקעה במוזיאון ניל"י שבזכרון יעקב ובחוות הנסיונות בעתלית (להלן – המיזם) בהיקף של 3 מלש"ח לטובת ביצוע תוכנית לשידרוגם הפיזי. זאת, מתוך תוכנית כוללת שאישרה הוועדה בהיקף של על 10 מלש"ח, ואגב הפניית המבקשים להשגת מימון משלים ממקורות נוספים.

הבקשה אושרה לאחר שהוגשה במסגרת "הקול הקורא" שפורסם על ידי האגף בחודש מאי 2016, ואשר במסגרתו הזמין האגף גופים המבקשים לשדרג, לפתח ולהעצים נכסי מורשת לאומית להגיש בקשה להיכלל בפעילות האגף. יצוין כי החלטות ועדת ההיגוי הבינמשרדית ביחס למיזמי המורשת נקבעות בהתאם לתנאים ולקריטריונים שנקבעו על ידה, ומבוססות, בין השאר על המלצות צוות מומחים רב תחומי המדרג את הנכסים המיועדים להיכלל במסגרת פעילות האגף בהתאם לעקרונות מנחים שנקבעו על ידי הצוות.

4. בהצעה זו מוצע להנחות את משרד ירושלים ומורשת לקדם את ביצוע המיזם והעבודות במסגרתו במטרה להשלימן בתוך כשנתיים. כן מוצע כי לצורך יישום ההחלטה יוקצה סכום של 10 מלש"ח, שיאוגם במשרד ירושלים ומורשת.

משמעות ההצעה היא, איפוא, השקעת סכום בגובה 7 מלש"ח, מעבר לסכום שאושר למיזם על ידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית של האגף (להלן – התוספת התקציבית).

5. במסגרת נהלי אגף מורשת קיים "מנגנון חריגים", שלפיו, רשאי אגף מורשת להציע החלטת ממשלה לאיגום משאבים ממשרדי ממשלה שונים לטובת פיתוח מיזם מורשת מעבר להשקעה הכספית שאושרה על ידי האגף, בהתאם לנהליו, בין השאר, לרגל ציון שנת היוכל/ יובלות

היועצת המשפטית

שנים לאירוע היסטורי מכונן שהתחולל באחד ממיזמי המורשת או שקשור אליו. חריג זה מותנה בקיומם של התנאים הבאים במצטבר :

1. המיזם הוגש במסגרת ה"קול הקורא" של האגף, והוא נבחן ואושר על ידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית של תכנית מורשת, לאחר שעמד בתבחיני האגף ובבחינה המקצועית המקדמית הנערכת לאתרי מורשת.
2. התוספת התקציבית למיזם מאושרת על ידי ועדת ההיגוי של אגף מורשת, בהתאם לקריטריונים מקצועיים שתיקבע. עד לגיבוש קריטריונים כאמור תפעל הוועדה בשים לב לעיקרון השיוויון ותוך הנמקת החלטותיה.
3. התוספת התקציבית למיזם מאושרת על ידי ראש אגף מורשת לאחר בדיקתו את סבירות התקציב לאתר המדובר על כל השלכותיו.
4. הממשלה תחליט על אישור התוספת התקציבית למיזם.

המיזם שלפנינו נכנס, על-פי מהותו, לגדרי החריג האמור ; כמו כן, כאמור, המיזם נבחן ואושר על ידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית של האגף. ביצוע ההחלטה בכל הנוגע לתוספת התקציבית יאושר, איפוא, בכפוף לעמידה בתנאים הנוספים הקבועים בנוהל, שעניינם אישור התוספת התקציבית על ידי ועדת ההיגוי ואישורה על ידי ראש אגף מורשת, כאמור לעיל.

6. בנוסף, קידום המיזם והוצאתו אל הפועל כפופים להוראות כל דין החל על העניין ולקבלת כל האישורים הנדרשים לפי כל דין, ובכלל זה במקרים הרלוונטיים האישורים הנדרשים על פי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 ותקנותיו, וכן לעמידת המיזם בכל הדרישות שייקבעו על ידי האגף ויתר הגורמים המוסמכים בממשלה.

7. יצוין כי על פי מידע שנמסר לנו, מוזיאון ניל"י וחוות הנסיונות בעתלית נמצאים בבעלות "קרן אהרונסון" בע"מ המואגדת כחברה לתועלת הציבור, כאשר המוזיאון מופעל על ידי חברה לתועלת הציבור בשם "בית אהרונסון מוזיאון ניל"י זכרון יעקב". במצב דברים זה, מובהר כי מימוש החלטת הממשלה כאמור בסעיף 6 לעיל יעשה בכפוף לקיומן של בטוחות שעניינן הבטחת הפעלת הנכסים ואחזקתם לרווחת הציבור לטווח ארוך ובקיומם של מנגנוני פיקוח ובקרה שיבטיחו מימוש התקציבים בהתאם לייעודם לפי החלטת הממשלה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם :

יש לוודא כי הפעולות לפי הצעת ההחלטה ייעשו בשים לב לעקרון השיוויון ולצורך בהימנעות מכפל תקציבים או תמיכות וכן תוך הקפדה על התנהלות בהתאם לנהלי העבודה של אגף מורשת. בשים לב לכל האמור לעיל, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :

ההצעה הופצה ליועצים המשפטיים של משרדי הממשלה הרלוונטיים.

היועצת המשפטית

היועצים המשפטיים של משרד התיירות ושל משרד הבינוי והשיכון מסרו כי אין מניעה משפטית לאישור ההצעה.

ההצעה אושרה על ידי המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי מינהלי).

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההחלטה:

בשים לב לאמור לעיל, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

שירן שושנה, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית